

REVENJA A FERNANDO POO

Paco Estellés Castelló

Aquesta obra ha estat guanyadora del Premi “Relat curt”
als Premis Literaris LVII Jocs Florals de la Vila de Paterna.

Juliol de 2021

Al carrer Cervantes de Paterna dels anys huitanta i als seus veïns,
especialment a elles, les veïnes.

Als meus amics de la infantesa i primera joventut: Agus, Vicent, Juan Carlos i Alejandro. I tots aquells
moments de jocs, gresca, avorriment i trastades que donaven forma a la felicitat absoluta.

A Lola, Marc i Ferran

1

Uns minuts abans que sonara el timbre que posava fi a les classes escolars del vint-i-tres de febrer de mil nou-cents huitanta-u, jo ja estava preparat per a eixir. El partit de futbol de revenja contra els *Canonches* es jugava aquella vesprada. L'espera impacient de la fi de la jornada em tenia assegut en l'última fila de l'aula amb la mirada perduda en l'infinit. Havia recollit la taula i guardat els llibres, les llibretes i l'estoig en la motxilla, que ja penjava dels meus muscles. La resta dels meus companys continuaven copiant en els seus blocs el dibuix que el tutor, en Jesús, pintava amb guixos de colors en la classe de religió. L'escena bíblica ocupava la totalitat de la immensa pissarra. Un gran ull de Déu il·luminava un paisatge gris ocupat per escenes pecaminoses, amb feixos de diferents colors que travessaven núvols blancs de cotó. El sol entrava per la finestra de l'aula i il·luminava per damunt de l'encerat dos retrats penjats en la paret. Un era una foto en blanc i negre de Franco i l'altra del rei Joan Carles amb els colors molt saturats. Els raigs de llum rebotaven en els cristalls dels quadres i en la pols de guix que l'esborrany deixava dispers en l'aire en passar-lo per la pissarra. El conjunt creava un halo sobrenatural i embolicava en Jesús, que semblava levitar entre els caps dels companys asseguts en les primeres files.

Per fi va sonar el timbre.

– *¡Recoged en silencio!*

El professor ens va cridar inútilment com cada vesprada. L'estrèpit diari que les quaranta-tres cadires de fusta provocaven quan les col·locàvem boca avall sobre les taules, s'havia tornat a apoderar de l'aula. Segons després fugia pels corredors, encara buits, cap a la porta d'eixida del col·legi.

Vaig triar el camí menys habitual per a tornar a casa, en lloc de la ruta acostumada pel carrer i la plaça Major. Per darrere de l'abandonat Palau dels Comtes de la Vil·la, travessant l'esplanada de les coves i baixant per les escales de la Torre, el recorregut era una mica més llarg i sinuós, però a aquelles hores estava buit de gent a la qual esquivar.

En girar el cantó del carrer Cervantes vaig veure a la meua mare xarrant amb dues veïnes, Rosa, *la Cascarrat* i Amparo, *la Pola vella*, enfront de la nostra casa. Parlaven dels escàndols que s'havien muntat el cap de setmana anterior en els Recreatius Sevilla. A un xaval li havien donat una pallissa a patades i quasi el maten en la mateixa porta del saló de jocs. Van haver de vendre els Nationals i tancar el local.

- El que han de fer és no tornar a obrir.
- És que ja està bé de veure el carrer ple de *garrulos* i gitanos.
- Ja no es pot tindre oberta la porta del carrer.

Amb un hola general i un bes en les galtes de cadascuna de les tres veïnes, vaig entrar a casa, al mateix temps que sentia el crit de la meua mare.

– Tens el berenar en el banc de la cuina!

Després de llevar-me la motxilla i deixar-la sobre el llit de la meua habitació, em vaig llevar els pantalons de pana i em vaig posar el xandall amb genolleres. Vaig traure de la motxilla el munt de cromos de la col·lecció de la lliga de futbol amb els quals havia jugat abans de començar les classes de la vesprada. Havia guanyat el de Mario Kempes, que encara que ja estava pegat en el meu àlbum des de feia setmanes, encara no el tenia repetit. M'ho vaig ficar en la butxaca esquerra dels pantalons perquè em donara sort en el partit. Des de l'habitació vaig anar directe a la

cuina, peguí un glop d'aigua xuplant a morro de l'aixeta i vaig agafar l'entrepà que m'havia preparat la meua mare. En eixir de la cuina vaig saludar al meu pare que estava en el menjador escoltant la ràdio.

– *Hola padre, ¿que escuchas?*

– *Yo no soy padre, soy papá.*

M'agradava fer-li rabia i aquestes xicotetes coses li feien.

– *¿Qué escuchas papá?*

– *La sesión del Congreso de los Diputados, que hoy eligen...*

– *Me voy a jugar a la calle* - el vaig interrompre, ja tenia suficient informació.

– *Merienda sentado, a ver si te da un corte de digestión!*

– *¡Vale padre!*

Vaig eixir disparat abans que m'avorrira amb les seues repetitives explicacions. A la seua infantesa un amic havia mort d'una síncope digestiva després d'atracar-se d'albercocs i córrer per les muntanyes de Siete Aguas. Jo tenia la imatge del pobre xiquet tirat a la muntanya prou arrelada, per a saber que havent menjat albercocs calia estar-se quiet. Però no anava a berenar albercocs, que a més és la fruita d'estiu que menys m'ha agradat sempre. Anava a berenar-me un entrepà.

Al carrer encara no hi havia moviment, excepte les tres dones i Nicolás, que pujava carrer amunt amb Pecas. L'únic gos del carrer era un elegant dàlmata, el port del qual contrastava amb l'aspecte deixat del seu amo. Com cada vesprada, el vell Nicolás se l'emportava de passeig a l'esplanada de la Torre a fer les seues necessitats. Vaig seure al bancalet de ma casa i esperí l'arribada dels meus amics. Vaig obrir l'entrepà per a veure la mescla que m'havia posat aquella vesprada ma mare.

– *¡Toma ya! Llet condensada amb Colacao!*

2

Mentre berenava vaig repassar mentalment el partit del divendres anterior. Els *Canonches* ens havien guanyat en el seu barri, en el camp del solar abandonat que hi havia al costat de la séquia d'Unsia. En aquells dies tots la coneixíem com la séquia dels Plàtans, per un parell de palmeres que hi havia entre el solar i el carrer dels Molins. Feia tres dies que havíem perdut per només un gol de diferència. El gol el va marcar Ramonet que va enganyar el porter amb la seua endiablada esquerra, després de regatejar tot el que se li havia posat per davant. En acabar el partit els vam reptar a retornar-nos el partit el dilluns següent, el vint-i-tres de febrer, a l'eixida del col·legi.

Acabí l'entrepà en el moment en el qual els meus amics apareixien per la part baixa del carrer menjant-se els seus. Els quatre vivien als carrers adjacents al carrer Cervantes. Entre ells passaven sempre a buscar-se en un trajecte repetit que portava a Alex a casa de Juan Carlos, *el Boica*; després recollien a Vicent, *el Rubio*; i finalment s'unia al grup Agustín, *el Llonganisa*, les robes del qual tenien sempre adossat l'olor de carn crua de la carnisseria de la seua família del carrer Sant Antoni. Jo soc Paco, *el Cala*. Cala ve de calavera. Abans, damunt dels televisors, les famílies posaven coses variades per a personalitzar els seus salons. Loren i Julio, altres amics del barri, tenien una xicoteta calavera negra damunt del televisor del menjador, amb ulleres daurades de cul de got, exactament iguals a les meues.

Per uns segons em vaig quedar horroritzat en veure que *el Rubio* no portava la seua pilota. Era l'únic que en

tenia una de reglament, l'Adidas Tango, que va ser el model del mundial de futbol de l'Argentina de mil nou-cents setanta-huit.

- *Mi madre no me ha dejado sacarlo. La Pola Joven –germana de la Pola Vella- le ha soltado un sermón y la muy cabrona le ha dicho que por qué no me quedaba a jugar en mi calle y tenía que ir a pegar balonazos a la calle Cervantes.*
- *Que hija de puta – es va queixar Alex.*
- *Joder, pues saco el mío de goma - I em doní la volta per a entrar a casa quan el Boica em va detindre.*
- *¡Espera! En el colegio he fichado a Quique Troya de portero y va a traer su balón.*

Troya també en tenia de reglament i encara que no era molt bon porter, sí prou brut com per a donar por als qui s'enfrontaven a ell com a contrari. Troya va ser l'inspirador del meu sobrenom. Quan un dia, a casa de Loren i Julio, va advertir que la calavera i les meues orelles subjectaven idèntiques ulleres quevedianes, el malnom va quedar estampat per sempre més.

Quique Troya i l'equip dels *Canonches* van arribar alhora. El nostre equip era l'Arsenal, com el conjunt anglès. Els *Canonches* van arribar complets, Ramonet inclòs. Primer vam acordar en quina zona del carrer jugar el partit segons la disposició dels cotxes aparcats, ja que entre les rodes d'aquests i les vorades situàvem els pals imaginaris de les porteries. El grup de la meua mare va quedar una mica més a baix de la zona de joc. Excepte per la iaia Mercedes el partit podia discórrer sense incidents.

La casa de la iaia Mercedes havia quedat just a l'altura de la nostra porteria. La vella, excepte perquè sempre anava vestida de negre i per la mala llet, era la viva imatge de *la abuelita Paz*, el personatge de còmic que es publicava en els *Mortadelos*. Era grassoneta, amb monyo recollint els cabells blancs, ulleres negres i la característica barbeta pronunciada de la vellesa. I una especialista a aparèixer de sobte des de darrere de la porta de la seua casa. Quan la pilota amb la qual jugàvem rondava a prop, amb una energia inusual a la seua edat, l'atrapava i desapareixia silenciosa per on havia vingut sense que ens donara temps a reaccionar.

3

El partit de futbol va començar molt bé per a nosaltres. Ens vam posar dos a zero poc després de començar. Paràrem un instant perquè el tio Pep pujava amb la mula tirant del carro ple d'alfals.

- Arre burra va, txé, txé, txé, txé! Arre burra va, txé, txé, txé, txé!

Com sempre, passà de llarg alié a la nostra presència. Poc després els *Canonches* ja ens havien empatat i s'havien posat per davant.

- *Si estás de defensa no subas tanto -li vaig recriminar a Alex.*
- *Tenía hueco. Si Agus me la hubiera pasado estaba solo para marcar –em va contestar al mateix temps que se li posava la cara roja per l'afront.*
- *No te he visto -es va defensar el Llonganissa.*
- *Si me volvéis a dejar solo cojo la bola y me voy.*

Quique Troia va resoldre la discussió. Reprenguerem el partit i al cap de poc va passar pel carrer el grup de xiques. Vaig témer que Vicent, *el Rubio*, i Juan Carlos, *el Boica*, que a diferència de la resta d'amics ja estaven en

altres coses, buscaren una excusa per a abandonar el partit. Afortunadament aquell dia estaven compromesos amb guanyar la revenja i no ens van deixar penjats. Les xiques van veure que no els féiem cas i es van anar carrer a dalt.

Vaig marcar el gol de l'empat a porta buida, després de superar a dos defenses i al porter en una jugada en la qual havia fet amb *el Rubio* una triple paret de manual. La pilota, carrer a baix, va passar prop del grup de la meua mare i *la Pola Vella* va deixar llavors de xarrar amb les veïnes i va llançar la seua veuassa de cigaló.

- Ja està bé de pilotades! Que ja teniu els ous peluts!
- I grossos- va assentir Rosa, *la Cascarrat*, amb un gest obscé, sospesant uns imaginaris testicles.

Com sabien que no els anàvem a fer cas van seguir a la seua. Quan va passar el camió del butà, uns minuts després, seguíem empatats. Va parar en mig del nostre partit. Per a avisar als veïns, un dels butaners va colpejar amb una bombona buida l'estructura reixada del camió. Des del balcó, Carmen *la Petiua* en va demanar dues. Ningú veí més va demanar res i després de la marxa del butaner reprenguérem el joc.

Va seguir una fase dolenta amb discussions constants entre tots dos equips, a conte de si tal espenta havia sigut falta o no, o de si la pilota havia colpejat el braç obert o aquest estava pegat al cos. I altres embolics del joc que, fruit del cansament, es feien eterns. Després d'un tir que va eixir fora, Quique Troia va plantar la pilota en terra per a fer el servei de porteria.

- *¡Coge el balón!* -cridà Agustín, *el Llonganissa*.

La iaia Mercedes va aparéixer per darrere de la porta de sa casa, dirigint-se cap a la pilota plantada. Afortunadament el Troya era esquerrà i la va veure vindre de cara, perquè de ser destre li hauria passat per darrere i no s'hauria adonat de res. El nostre porter es va avançar i va agarrar l'Adidas Tango, estrenyent-lo entre el pit i els dos braços. La iaia Mercedes se li va quedar mirant als ulls. El Troya li treia un pam. La vella va mastegar unes paraules i les va soltar.

- Tu qui ets? Tu no ets d'aquest carrer.

En un últim intent, provà de llevar-li la pilota en un inútil forcejament. Amb la ràbia del pla fracassat es va tornar cap a la seua casa. Abans d'entrar va regirar-se un instant.

- Aneu-vos-en a jugar a Fernando Poo!!

No era la primera vegada que la iaia Mercedes ens enviava a Fernando Poo. No sabíem que era això o aquell lloc, i tampoc li donàvem major importància, encara que jo en una ocasió li vaig preguntar a la meua mare si sabia perquè ens manava allí.

- Això és el mateix que enviar-vos a fer la mà. No té marit ni fills i està amargada. No li feu cas.
- Però els del Seat mil cinc-cents que venen de Barcelona tots els estius, no són la seua família?
- Sí, però és un nebot segon, fill d'una cosina que va morir fa anys. Aquest ve amb la dona i els fills per a assegurar-se l'herència, perquè Mercedes no té altres hereus. Tenen por que li done la casa a l'església.

Vam seguir amb el partit i els *Canonches* es van posar per davant després d'una jugada de Ramonet.

- *¡Tiros! ¡Tiros! ¡Tiros en el Congreso! ¡Golpe de Estado!*

4

El meu pare va aparéixer de sobte cridant des del portal de casa. A crits, amb els braços estesos cap avant en senyal d'alarma, explicava que uns guàrdies civils acabaven d'entrar en el Congrés dels Diputats i estaven disparant amb pistoles i metralleres.

- Tirs! Tirs! Tirs en el Congrés! -repetien la meua mare i les veïnes corrent cap a les seues cases.
- *¡A casa! ¡Todo el mundo a su casa!* -va cridar el meu pare posant punt final a la revenja.

Quan em vaig voler adonar estava assegut en la vora del meu llit engolint-me la fúria pel partit perdut. No vaig eixir de l'habitació fins que una bona estona després la ràbia havia deixat de corroir-me les entranyes, si bé encara feia cara de pomes agres. Les meues germanes estaven tancades a la seua habitació, estudiant. Ma mare donava voltes per la cuina. Remugava.

- A quin sant ha hagut d'anar a la reunió de l'associació de pares? Però quina necessitat hi ha? Qui em manava a mi casar-me amb aquest home?

La vaig veure eixir de casa deixant-se la porta del carrer sense tancar. La vaig seguir. En arribar a la cantonada amb el carrer Mestre Soler, es va detindre mirant cap a la plaça Major. Vaig arribar fins ella.

- Què passa? -li vaig preguntar

Em va agafar de la mà sense contestar-me la pregunta. Un tanc del Campament Militar de Paterna travessà des de la plaça cap al carrer Major.

- Déu meu!
- Ai! No estrenyes tant la mà. Però què passa?

Sense temps per a la resposta va aparéixer el meu pare corrent carrer amunt des de la plaça Major. Va arribar fins nosaltres sufocat i sense aire per a parlar.

- *Venga a casa. Han venido los militares y nos han dicho que nada de reuniones y que para casa.*

Les meues germanes seguien aïllades a la seua habitació. Les universitàries sempre tenien molt a estudiar. Per ací no hi havia possibilitat d'entreteniment. Vaig tornar a tancar-me en la meua habitació i em vaig organitzar un campionat de futbol xapes. Jugava les semifinals quan una d'elles hi va entrar per a dir-me que a sopar. Al menjador, la televisió estava encesa però en silenci. En la pantalla havien fixat la imatge de la carta d'ajust, la mateixa que posaven a les nits quan no hi havia programació o quan es desbaratava la retransmissió. Vaig amuntegar pit de pollastre rostit i creïlles fregides en un entrepà, empastifant-lo tot amb maionesa casolana. Me'l mengí en un tres i no res.

- Però que brut fill. Si no mastegues el menjar no aprofita -es va lamentar la meua mare.
- Em puc alçar?
- *Come fruta* -em va ordenar el meu pare.
- No tinc mes gana -el que jo volia era acabar el meu campionat de xapes.
- I demà què? *¿Habrà clase?* -va preguntar la meua germana major dirigint-se al meu pare.
- *¿Mañana? ¿Vete tú a saber dónde estaremos mañana?*

5

Quan vaig acabar el campionat vaig eixir al menjador per a veure una estona la tele. La carta d'ajust continuava protagonitzant l'emissió. La meua mare acabava la seua feina en la cuina i el meu pare estava atent a la ràdio. Romania fermament assegut, amb els braços oberts recolzats en la taula i el transistor empresonat pels laterals amb totes dues mans. Em vaig asseure en el sofà amb el nou Atlas que els Reis havien portat per Nadal. M'apassionava aprendre'm les capitals dels països. També m'agradaven molt els mapes físics i estudiar els

recorreguts dels rius entre les cadenes muntanyenques. Sense voler m'aprenia els noms dels accidents geogràfics. Aquella nit em vaig concentrar en les fronteres perpendiculars de molts països africans.

- *Papá, ¿por qué muchas fronteras de África son rectas?*
- *Por el colonialismo.*
- *¿Eso qué es?*
- *¡Chss!*

Em vaig quedar sense explicació. Després de l'ordre de silenci vaig recórrer golfs, caps i illes al voltant de la costa africana.

- *¡Toma ya!*
- *Toma ya, què?* -va preguntar la meua mare, que just en aquell moment entrava al menjador donant-se un massatge a les mans amb crema hidratant.
- *Mira mamá, Fernando Poo és una illa d'Àfrica. On vol la iaia Mercedes que ens anem a jugar. Ací on posa Bioko. Està entre parèntesis.*
- *Porque es una antigua colonia de la Guinea Española que antes se llamaba Fernando Poo y ahora es Bokio* -va intervindre mon pare.
- *Es Bioko padre.*
- *Lo que te digo es eso, que por culpa del colonialismo África es un desastre y por eso en la antigua Guinea Española, que es el país al que pertenece Fernando Poo, gobierna una dictadura. Y mira lo que está pasando aquí. Si ya se sabía que la democracia no iba a durar mucho en España. Estos se creen que el país es suyo y no lo quieren soltar.*
- *Pero, ¿por qué la abuela Mercedes nos manda a Fernando Poo?*
- *¡A ver, a ver! ¡Silencio!* -el meu pare va tornar a deixar-me sense resposta, atent a la ràdio.
- *Per què mamá?*

La meua mare, que s'havia assegut al meu costat al sofà, em va contestar a cau d'orella.

- *No m'estranyaria que quan encara era colònia espanyola li enviaren al nóvio a l'illa a fer la mili i no tornara. Molts joves es quedaven llavors on feien la mili per a buscar-se la vida. Potser, per això està tan amargada i us mana allí, per ressentiment. I per a què no torneu a pegar-li pilotades a la porta.*
- *¡¡Silencio!!*

Segons l'escala de l'Atles vaig calcular que entre Paterna i Fernando Poo havien uns quatre mil quilòmetres. Em vaig quedar adormit en el sofà i vaig despertar de matinada. Els meus pares i les meues tres germanes estaven en el menjador de cara al televisor. El Rei donava el discurs en el qual ordenava als militars que pararen el colp d'estat i que mantingueren l'ordre constitucional aprovat pels espanyols al mil nou-cents setanta-huit.

- *No ha dit res de les classes per a demà! -va protestar la meua germana major quan va acabar- Moniato!*

La mare em va acompanyar a l'habitació. Vaig deixar-li que em tapara amb les mantes i em fera unes moixaines. M'havia emportat l'Atles al llit, però a penes vaig poder obrir-lo uns segons perquè Morfeu m'estava derrotant. L'última mirada d'aquella nit va ser per a l'illa africana.

- *Malaria* jugar una altra revenja a Fernando Poo per a donar-li gust a la iaia Mercedes. Potser trobaríem al nóvio que la va abandonar.